

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Kvalifikovaná výzva a rozsudek pro uznání - 1. část

Novela č. [30/2000](#) Sb. zakotvila do zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, v platném znění (dále jen „OSŘ“) s účinností ode dne 1.1.2001 mj. ustanovení § 114b a § 153a OSŘ, zavádějící možnost soudu zaslat žalovanému usnesení s výzvou k vyjádření (tzv. kvalifikovaná výzva), jejíž nesplnění žalovaným má za následek fikci uznání nároku, jejímž následkem je vydání rozsudku pro uznání. Cílem zákonodárce bylo zejména urychlení soudního řízení v případech úplné procesní pasivity žalovaného. Od účinnosti novely se nashromáždila bohatá judikatura Nejvyššího soudu a – zejména v posledních letech – i Ústavního soudu zabývající se otázkou, v jakých případech (ne)lze uložit kvalifikovanou výzvu a v návaznosti na ni vydat rozsudek pro uznání (samozřejmě za předpokladu, že na výzvu není reflektováno, což platí vždy). V následujících odstavcích Vám představíme, jak se rozhodovací praxe soudů vypořádává s kolizí mezi zásadou rychlosti a hospodárnosti řízení, hovořící pro širší uplatnění uvedených institutů, a právem žalovaného na spravedlivý proces a jeho právem být slyšen u soudu, volajícím spíše pro restriktivní výklad.

Kdy lze vydat kvalifikovanou výzvu?

Ustanovení § 114b odst. 1 OSŘ stanoví, že tzv. kvalifikovanou výzvu může předseda senátu vydat, vyžaduje-li to **povaha věci** nebo **okolnosti případu**, jakož i tehdy, **bylo-li o věci rozhodnuto platebním rozkazem**, elektronickým platebním rozkazem nebo evropským platebním rozkazem, avšak nesmí tak učinit ve věcech, v nichž nelze uzavřít a schválit smír.

Povaha věci podle konstantní judikatury Nejvyššího soudu umožňuje uplatnění kvalifikované výzvy soudem především tehdy, **je-li zjišťování skutkového stavu se zřetelem na předpokládané množství odlišných tvrzení účastníků a navrhovaných důkazů obtížné a nastala-li situace, v níž by bez znalosti stanoviska žalovaného nebylo možno připravit první jednání tak, aby při něm mohlo být o věci rozhodnuto.**[1] Co se týče okolností případu odůvodňujících vydání kvalifikované výzvy, podle Nejvyššího soudu půjde zejména o situaci, kdy dosavadní poznatky ukazují, že ačkoliv by nemuselo jít o věc mimořádně obtížnou co do zjišťování skutkového stavu, jsou zde dány takové mimořádné skutečnosti vedoucí k závěru, že bez písemného vyjádření ve věci nemůže být první jednání připraveno tak, aby při něm mohlo být zpravidla o sporu rozhodnuto.[2] Tomuto argumentu lze ovšem oponovat tím, že ve skutkově složitějších případech bývá rozsudek zřídka kdy vyneseno při prvním jednání, naopak soud musí často vyzývat účastníky k doplnění některých tvrzení a důkazů a za tím účelem přiznává jednomu účastníkovi lhůtu a posléze i druhému účastníkovi k vyjádření k těmto tvrzením, takže k jistým průtahům tak jako tak dojde, a mělo by se tudíž více dbát na ochranu procesních práv žalovaného než na zásadu rychlosti řízení. Naopak **ve zcela jednoduchých věcech, které nevyžadují podrobnější a rozsáhlejší přípravu jednání, je**

vydání kvalifikované výzvy vyloučeno.[3] S uvedeným závěrem Nejvyššího soudu se lze ztotožnit – v takových případech totiž může ústní jednání proběhnout i přesto, že soud nezná předchozí písemné stanovisko žalovaného, jelikož jej pro své rozhodování de facto nepotřebuje. Takový postup pak více chrání žalovaného, neboť soud nařizuje ústní jednání, a pokud se jej žalovaný zúčastní, může využít svého práva být slyšen a vyjádřit se, a pokud se jej naopak nezúčastní, ačkoliv byl řádně a včas předvolán, soud může (avšak nemusí) vydat rozsudek pro zmeškání. Pokud by tedy nárok žalobce nebyl zcela v souladu s hmotným právem, může soudce přiznat žalobci jen část nároku, případně ho ještě před přednesením žaloby přimět k tomu, aby vzal svou žalobu částečně zpět. Tyto možnosti jsou však vyloučeny v případě vydání rozsudku pro uznání, kde soud, jsou-li naplněny formální požadavky zákona, rozsudek pro uznání podle jazykového výkladu zákona vydat musí (k této otázce viz níže).

Obecně se judikatura přiklání k **možnosti** vydání kvalifikované výzvy a následného rozhodnutí rozsudkem pro uznání např. ve věci žaloby na vyklizení bytu[4] či v řízení o zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví.[5] Použití tohoto institutu bude naopak z povahy věci zpravidla vyloučeno v řízení o stanovení výživného zletilého dítěte[6] nebo v případě, je-li žalovaný neznámého pobytu a k ochraně jeho procesních práv mu byl ustanoven opatrovník.[7]

Spojení platebního rozkazu s kvalifikovanou výzvou

Zákon stanoví, že kvalifikované výzvy lze užít i v případě, bylo-li o věci rozhodnuto platebním rozkazem. Judikatura pak potvrzuje jazykový výklad ust. § 114b odst. 1 OSŘ, že **pokud bylo o věci rozhodnuto platebním rozkazem, vydání kvalifikované výzvy již není podmíněno dalšími podmínkami, tedy že to vyžaduje povaha věci nebo okolnosti případu**[8]. Uvedené rozhodnutí Nejvyšší soud přijal zejména s ohledem na to, že platební rozkaz lze vydat jen v případě, jsou-li současně splněny dvě podmínky – předmětem žalobního nároku je peněžité plnění a právní posouzení skutečností uvedených žalobcem vede k závěru, že žaloba je důvodná v plném rozsahu. Domníváme se nicméně, že **závěry uvedeného rozsudku nejsou v souladu** s jinými výše citovanými rozsudky Nejvyššího soudu (dle kterých je vydání kvalifikované výzvy v jednoduchých věcech vyloučeno), jakož i s dalšími rozsudky tohoto soudu, které se staví k možnosti kvalifikované výzvy restriktivně, stejně jako mnohé nálezy soudu Ústavního (jeho nálezům souvisejícím s danou problematikou se budeme věnovat ve druhé části tohoto článku). Žaloba, na jejímž základě bude platební rozkaz vydán, bude důvodná v plném rozsahu často právě v jednoduchých věcech, ve kterých by mělo být použití kvalifikované výzvy vyloučeno, což však Nejvyšší soud ponechává bez povšimnutí, a ve věcech, které jsou řešeny (elektronickým) platebním rozkazem, dává bez zjevného důvodu širší možnosti pro vydání kvalifikované výzvy, než jaké stanovil ve svých jiných rozhodnutích.

Domníváme se, že k uvedenému není důvod, a že i v takových případech by vydání kvalifikované výzvy mělo být odůvodněno také materiálně, tedy povahou věci či okolnostmi případu, nikoli pouze formálně, tedy že bylo ve věci rozhodnuto platebním rozkazem. Ustanovení § 172 odst. 1 OSŘ sice skutečně podmiňuje vydání platebního rozkazu tím, že uplatněné právo vyplývá ze skutečností uvedených žalobcem, nicméně uvedené nikterak nesouvisí s korektivem možnosti připravit věc k rozhodnutí na prvním jednání; takové případy mohou být jak složité (a tudíž kvalifikovaná výzva žádoucí), tak jednoduché, ve kterých je použité takové výzvy judikatorně zakázáno. Nevidíme důvod pro to, aby byl žalobce zvýhodněn, protože byl v jeho věci vydán platební rozkaz – lze ostatně vzpomenout také jiné zvláštní formy řízení, jejichž „zvýhodnění“ byla judikaturou zapovězena.[9] Nadto, dle našeho závěru nelze opomenout ani to, že kvalifikovaná výzva je v platebním rozkazu „schována“ pod předešlými výroky, a pro laika je velice snadné ji přehlédnout, byť tento s nárokem nesouhlasí a odpor podá (a není tudíž ve sporu pasivním).

Judikatura Nejvyššího soudu nicméně již dlouhou dobu umožňuje **začlenit kvalifikovanou výzvu k vyjádření přímo do výroku platebního rozkazu**. [10] Pokud se soud rozhodne pro využití této

možnosti, musí obě tato rozhodnutí doručit žalovanému jedinou zásilkou, popřípadě je pojmout do jedné listiny.[11]

Vydá-li však soud pouze platební rozkaz, proti němuž žalovaný následně podá odpor, v němž vylíčí a zdůvodní námitky proti žalobě, nemůže soud posléze vydat kvalifikovanou výzvu k opětovnému vyjádření[12], resp. pokud by ji vydal, nemůže na základě jejího nesplnění vydat rozsudek pro uznání.[13]

Kdy (ne)lze vydat rozsudek pro uznání

Snad nejpalčivější v této problematice je **otázka, jak detailní musí být vyjádření žalovaného**, aby splnilo požadavek podle § 114b odst. 1 OSŘ „písemně se ve věci vyjádřit a v případě, že nárok uplatněný v žalobě zcela neuznává, ve vyjádření vylíčit rozhodující skutečnosti, na nichž staví svoji obranu, a k vyjádření připojit listinné důkazy, jichž se dovolává, popřípadě označit důkazy k prokázání svých tvrzení.“

Starší judikatura Nejvyššího soudu uvádí, že fikci uznání nezabrání žalovaný podáním, které obsahuje pouze údaj o tom, „že se žalobou nesouhlasí a nepovažuje ji za důvodnou.“[14] V jiném rozhodnutí soud dodává, že aby žalovaný zabránil fikci uznání, postačí, pokud alespoň v základních obrysech vylíčí rozhodující skutečnosti, na nichž staví svoji obranu, přitom se nemusí výslovně vyjádřit ke všem žalobcovým tvrzením. **Smyslem §114b odst. 5 OSŘ je podle Nejvyššího soudu sankcionovat především nečinnost žalovaného a jeho neochotu přispět k tomu, aby bylo dosaženo účelu řízení, a nikoliv to, v jakém rozsahu a jak kvalitně se ve věci vyjádřil.**[15] Ještě více ve prospěch žalovaného jde rozhodnutí, podle něhož fikce nároku nemůže nastat, jestliže žalovaný, který se včas a řádně vyjádřil, neoznačí ve svém vyjádření důkazy k prokázání svých tvrzení, popřípadě nepřipojí listinné důkazy, jichž se dovolává.[16] Domníváme se, že při tomto posuzování záleží mj. na tom, zda je žalovaný právně zastoupen či nikoliv, neboť od profesionála je dle mého názoru nutno očekávat kvalitnější vyjádření nežli od laika.

Mgr. František Tikal

Mgr. Jan Sádlo

[Rada & Partner advokátní kancelář, s.r.o.](#)

Na Příkopě 988/31

Zdroje:

- 1) Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 12.8.2004, sp.zn. 21 Cdo 1109/2004
- 2) Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 1.8.2016, sp.zn. 28 Cdo 504/2016
- 3) Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 25.1.2017, sp.zn. 28 Cdo 5733/2016
- 4) Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 26.10.2016, sp.zn. 28 Cdo 636/2016
- 5) Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 16.2.2006, sp.zn. 26 Cdo 1253/2005
- 6) Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 1.12.2004, sp.zn. 26 Cdo 272/2004
- 7) Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 26.3.2009, sp.zn. 22 Cdo 4272/2007
- 8) Nález Ústavního soudu ze dne 13.10.2016, sp.zn. I. ÚS 1261/15
- 9) Rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě ze dne 27.7.2009, sp.zn. 15 Co 306/2009
- 10) Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 26.1.2005, sp.zn. 32 Odo 382/2004
- 11) Nález Ústavního soudu ze dne 16.10.2012, sp. zn. Pl. ÚS 16/12
- 12) Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 16.9.2003, sp.zn. 32 Odo 616/2003
- 13) Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 21.8.2003, sp.zn.28 Cdo 1555/2003
- 14) Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 30.11.2005, sp.zn. 30 Cdo 2602/2004
- 15) Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 26.2.2009, sp.zn. 23 Cdo 4558/2008
- 16) Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 28.6.2006, sp.zn. 32 Odo 34/2006
- 17) Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 19.8.2008, sp.zn. 21 Cdo 3597/2007
- 18) Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 3.10.2016, sp.zn. 28 Cdo 4013/2016
- 19) Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 23.7.2012, sp.zn. 23 Cdo 1140/2011
- 20) Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 14.3.2012, sp.zn. 26 Cdo 1862/2010
- 21) Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 31.3.2011, sp.zn. 30 Cdo 4645/2009

[1] Např. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 12.8.2004, sp.zn. 21 Cdo 1109/2004; rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 1.8.2016, sp.zn. 28 Cdo 504/2016; rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 25.1.2017, sp.zn. 28 Cdo 5733/2016; rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 26.10.2016, sp.zn. 28 Cdo 636/2016

[2] Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 12.8.2004, sp.zn. 21 Cdo 1109/2004

[3] Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 12.8.2004, sp.zn. 21 Cdo 1109/2004; rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 16.2.2006, sp.zn. 26 Cdo 1253/2005

[4] Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 1.12.2004, sp.zn. 26 Cdo 272/2004

[5] Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 26.3.2009, sp.zn. 22 Cdo 4272/2007

[6] Nález Ústavního soudu ze dne 13.10.2016, sp.zn. I. ÚS 1261/15

[7] Rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě ze dne 27.7.2009, sp.zn. 15 Co 306/2009

[8] Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 26.1.2005, sp.zn. 32 Odo 382/2004

[9] Viz např. nález pléna Ústavního soudu Pl. ÚS 16/12, sp. zn. Pl. ÚS 16/12, týkající se zrušení krátké třídní lhůty pro podání námitek ve směnečném řízení: „Ústavní soud tedy uzavírá, že § 175 odst. 1 o. s. ř. ve slovech "do tří dnů" a ve slovech "v téže lhůtě" je v rozporu zejména s čl. 4 odst. 4, s čl. 36 odst. 1 a s čl. 37 odst. 3 Listiny, neboť zvláště směnečným dlužníkům neodůvodněně omezuje jejich možnost bránit svá práva před nestranným a nezávislým soudem, a mezi směnečnými dlužníky a směnečnými věřiteli tím zavádí neakceptovatelnou nerovnost..." Lhůta byla nejprve prosloužena na osmidenní a následně na standardní patnáctidenní.

[10] Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 16.9.2003, sp.zn. 32 Odo 616/2003, rozhodnutí Nejvyššího

soudu ze dne 21.8.2003, sp.zn.28 Cdo 1555/2003

[11] Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 30.11.2005, sp.zn. 30 Cdo 2602/2004

[12] Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 26.2.2009, sp.zn. 23 Cdo 4558/2008

[13] Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 28.6.2006, sp.zn. 32 Odo 34/2006

[14] Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 19.8.2008, sp.zn. 21 Cdo 3597/2007, obdobně též

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 3.10.2016, sp.zn. 28 Cdo 4013/2016

[15] Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 23.7.2012, sp.zn. 23 Cdo 1140/2011, obdobně též

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 14.3.2012, sp.zn. 26 Cdo 1862/2010 a rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 3.10.2016, sp.zn. 28 Cdo 4013/2016

[16] Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 31.3.2011, sp.zn. 33 Cdo 4645/2009

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [AI omnibus](#)
- [Když model počítá správně, ale závěr je zavádějící: limity AI při oceňování podniků](#)
- [Vyčlenění rodinných nemovitostí \(i v podobě podílu v bytovém družstvu\) do svěřenského fondu](#)
- [Sport versus EU - aktuální sportovní kauzy rozhodované Soudním dvorem EU](#)
- [Dokazování negativních skutečností ve sporném řízení](#)
- [Neoprávněný odběr elektřiny - překvapení vlastníka?](#)
- [Rodič u dítěte v nemocnici: právo na přítomnost neznamena bez dalšího právo na přespání na jip/jirp](#)
- [Pokuta za švarcsystém kurýrů Rohlíku potvrzena Ústavním soudem](#)
- [Metropolitní plán schválen. Je Váš projekt v bezpečí?](#)
- [Posouzení shody dle AI Act - zkušenosti z praxe](#)